

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Енчо Герганов, Департамент по когнитивна наука и психология,  
НБУ

за дисертацията **НАСИЛИЕТО НАД ЖЕНИТЕ В АЛБАНИЯ СЛЕД 1990 г.**

на Валбона Муча, задочна докторантка в катедрата по социология в

ЮЗУ, Благоевград

Дисертацията е представена за защита за получаване на образователната  
и научна степен ДОКТОР

Представената за защита дисертация представлява многоаспектно изследване на един социално значим проблем в света и по-специално в Албания – насилието над жените в семейството. Докторантката си е поставила за цел да разкрие „феноменът „домашно насилие над жените“ с неговите основни форми на разпространение, физически, психически и социално-икономически последици, както и да предложи стратегии за предотвратяването или минимизирането на случаите на насилие и дискриминация“ (стр. 10). Този проблем е слабо проучен в Албания, пък и у нас, и това определя голямата актуалност на дисертационната тема както в научен план, така и от социално-политическо гледище. За да постигне поставената цел, Валбона Муча формулира 9 изследователски задачи, които обхващат широк спектър от проблеми за насилието над жените в семейството – от формите на насилието в семейството, през личните преживявания на насилваните жени, до контекста на културните традиции и законодателството, което преследва насилниците. Докторантката прави много сполучлив опит да разкрие идентификационните измерения на насилието. Въз основа на задълбочен анализ на разнообразните форми на насилие в семейството, убежденията на мъжете-насилници и преживяванията на насилваните жени докторантката дава собствено определение на явлениято, включващо онези негови съществени параметри, които водят до необходимата достатъчност и изчерпателност. Определението на насилието позволява еднозначната му операционализация, позволяваща то да се изследва в емпиричен план. Извеждането на тези съществени параметри на насилието в семейството са необходима предпоставка както за

задълбочени теоретични анализи, така и за събиране на емпирични данни, чрез които се потвърждават някои важни и социално значими изводи. Валбона Муча е оползотворила всички тези богати възможности за изследване. Тя е провеждала собствени теренни проучвания в периода 1990 – 2012 г., като е използвала разнообразни адекватни изследователски методи. Сред тях са изследване на документи, анализ на случаи, дълбочинни интервюта, контент анализ на текстове от медиите и др. Получените данни са анализирани в рамките на теоретичните постановки. Така докторантката е успяла да стигне до корените на този обществен проблем и да направи обосновани предложения за успешното му решаване. Наред с това, че разкрива дълбоката същност на явлението, Валбона Муча доказва отрицателните му последици не само за членовете на семейството, но и за цялото общество. В стремежа си да стигне до възможно най-пълно разкриване на причините за това явление докторантката изтъква както по-универсални причини, характерни и за други страни в света, така и по-специфични, които имат исторически културни корени в албанското общество. В специален раздел тя разглежда многопланово тъкмо историческите корени на насилието в албанското семейство. Особено интересно са представени постановките в Кануна като Кодекс на обичайните закони, който действа и досега. В обобщение на анализите на тези постановки Валбона стига до извода: „В Албания съществува един господстващ менталитет, че мъжете имат право да контролират с всички средства поведението на жените.“(стр.32).

Много интересни са анализите на материалите в средствата за масова информация, в които се разглеждат проблемите, свързани с насилието над жените в съвременното албанско общество. Въз основа на целенасочения им преглед докторантката установява, че сред десетките анализи, коментари или мнения рядко има такива, които са посветени на домашното насилие. То не е станало част от обществения дебат.(стр. 69). От друга страна, контент анализът на материалите, в които се разглеждат случаи на насилие над жената в семейството, показват липса на всякакви анализи на причините, лежащи в основата им. Тези материали се фокусират върху повърхностни факти, които са представени в сензационен формат. Докторантката прави аргументирана

оценка, че по този начин дебатът за насилието в медиите се измества силно към несъществени проблеми и не допринася за решаване на този сериозен проблем.

Проведените от докторантката интервюта „лице в лице“ (face to face) с жени, пострадали от насилие в семейството, и големият опит, който тя е получила при работата си в различни неправителствени институции, занимаващи се с тези проблеми, са източник на много ценни данни, които тя е подложила на задълбочени анализи. Като резултат от тази професионално извършена дейност тя прави изводи и предложения, които са пряко насочени към решаване на проблемите, свързани с премахването на това явление.

В заключение ще обобщя, че дисертацията на Валбона Муча е разработена при спазване на основните критерии за научно социологическо изследване на значими обществени явления. Докторантката владее методологията на научното изследване, притежава уменията да проблематизира и обобщава в адекватни теоретични рамки и да прави силни изводи и изпълними предложения за промяна.

.Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за предложението да се даде на Валбона Муча образователната и научна степен „ДОКТОР“.

София, 29 септември 2013 г.

Подпис:

/проф. Енчо Герганов, д-р/